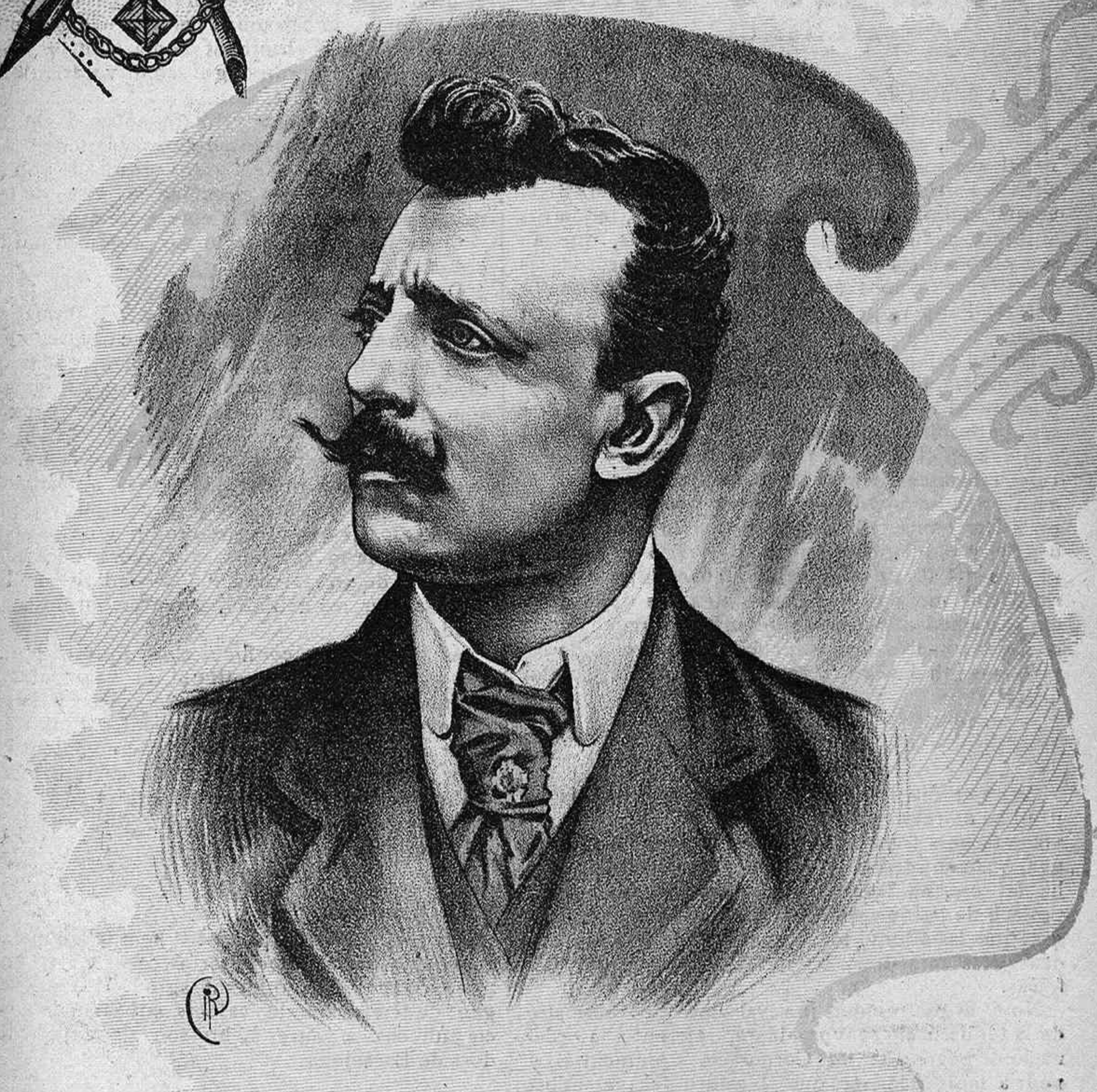

Any XVI

Barcelona 19 Mars de 1903

(R)

CAV. ERMETE ZACCONI.

CAV. ERMETE ZACCONI

Publiquém avuy lo retrato del eminentíssim actor que actúa en nostre Teatru de Novetats y que en poch temps s' ha posat devant de tots sos colegas.

Zacconi, ab sas interpretacions genials, gegantescas, ha esvahit lo recort de molts actors que eran tinguts per eminencias; devant de son treball grandió, resulta deslluhit lo dels altres.

De dijous á dijous

LA estàtua de 'n Fivaller, que 's guarda dins sa capelleta, à la porta de ca' la Ciutat de Barcelona, pot recordar á son arcalde senyor Monegal, y á sos tinentes en altre cas, cùm ho feyan aquells patricis fermes pera sostenir els furs de la comtal ciutat, quan ni menos els reys, monarcas absoluts, podían trepitjar drets y llibertats, que tan sols els butxins d' estrangers reyalmes, guardadas las espatllas per un exèrcit també extranger, que 'n portava Felip V, pogueren cremar á la sala de Sant Jordi.

No 'ns cal pas fer gala d' erudició històrica, que aquí á Cataiunya ho sab tothom (en Pitarra 'n té una comedia) com aquell ciutadá valent, que 'l posém per espill als concellers d' avuy elegits pe 'l poble com ell ho era, vá presentarse al rey en Ferrán, reclamant senser lo pago del vectigo de la carn á que no 's volía pas doblegar lo monarca, qu' era á Barcelona. Greument malalt lo sonceller en cap, bó y endolat com qui vá voluntariós al sacrifici, se presentá al rey en Fivaller, guanyantse l' admiració del monarca, al conseguir's els drets de la ciutat y quedant'se per sempre més son amich, que 's confessá cor-prés del valor cívich, tant com de las rahòns aduhidas pe 'l representant de la Comtal Ciutat.

* * *

Avuy en día, las cosas van molt cambiadas. Ja no n' hi há de reys absoluts, però hi há ministres que volen ferne y tractan de posarli grillóns á Catalunya, quan sotmesa no 'ls respón cóm voldrian y hò ha fet ara, en las darreras eleccions provincials, prólech de las que venen de diputats á Corts, malgrat que las allunyi tot lo que pugua ferho, lo president dels ministres, senyor Silvela, per por del fracàs.

No n' es pas res més lo reyal decret del ministre de la Governació senyor Maura, referent á la ordenació de pagos de las Corporacions municipals, y podria molt ben ser que 'l retorn del pressupost ordinari sense l' aprobació del Governador Civil

respongués á las rancunias del ministre, barrejadas, mes que no confosas entre-mitj las súptils trenyinas de la lley que s' invoca quan convé, ó be 's fan ulls grossos quan n' hi ha ganas y filan per' ahont volen els amichs.

Per aixó mateix vá durar quatre horas la reunió secreta de ca' la Ciutat y més que regnés altesa de miras envers els interessos del Municipi, que son interessos de tot Barcelona, molt molestat deuria trobars'hi el senyor Monegal, que á la fi n' es ell l' arcalde de reyal ordre y de tot sol y bern l' unich nomenat pe 'l ministre que 'ns agarrota una altra volta, volent fer sortir el tret per la culata.

Femli la justicia de creure'l senser l' arcalde de Barcelona, quan no fós per altrás rahons que hi han, pe 'l resultat de las eleccions darreras, però confessi que apretan desde Madrit els tornillos tant fort com poden y deixi correr las esperansas d' arreglar lo conflicte municipal, accontentantse ab presentar la dimissió del cárrech, ab que 'ns té amenassats desde el primer día y que ara sí que deu pesarli, veurer's sense amichs de cap mena per ajudarlo en front del centralisme, mes absorbent de día en día y sense un cós electoral que respongui com voldrian els ministres desde Madrit.

S' han de desenganyar, trayentse d' un cop la vena dels ulls; la opinió pública no la tenen pas els governs actuals, dins els grans centres de població... y sempre que 's fassin eleccions ab visos de legalitat se 'n endurán las actas els republicans.

Que trihin: aixó, ó be tornar á las tupinadas de avans.

Descartadas las anadas y vingudas de la Cort, cambiament de comunicacions y telegramas ab tot lo seguiment per no fer res més que perdre lo temps, com proposan els amichs del règimen, no 'ns queda cap camí pera seguir, que el d' ensenyar las unglas com gats acorralats, que 's defensen panxa per amunt, y si els elements lliberals veritables que forman la corporació municipal volen ferho, tenen lo camí ben assenyalat responent als *desplantes* madrilenyos que 'n son amos á casa nostra, que els quartos no 'ns els governa ningú; tancant ab pany y clau ben ferm las bossas, y sense necessitat de mourer's de casa, arrimars' á la banda y no afluixar la mosca per res del mon, á veure com ho fan pera apoderarse'n.

Al devant d' un conflicte com aquest, pot estar ben segur qui sia que tingui el valor cívich de afrontar-lo, de tenir lo poble á son costat y de alcan-sar més llors que contan els assientos d' un tranvia, y per aixó que ho creyém tant convenient per la salut del poble, hem invocat al comensament las ombres de 'n Fivaller, quals energias varen apoyar els catalans, encara que no 'n fós allavors son Con-celler en cap.

* * *

Ara me 'n adono. ¡sí qué l' hem feta bonal... Fà rato que estich predicant seriosament y aixó no son pas els tractes. ¡Es que m' agradaria tant veurer gent de temperaments valents, cuydarse de's negocis públichs. A veurer si ho son els senyors Regidors de Barcelona.

CALIXTE PI Y XARAU.

LA VUYTADA

Lo conflicte (que á horas d' ara no sabém si estarà llest) entre 'l Passeig de l' Aduana y 'l nostre Saló de Cent per qüestió dels pressupostos municipals molt ben fets que ha posat en interdicte lo Pilat sens més, ni més, tot perque á la qüenta 'ls trova massa detallats y plens de partidas per escombras, serraduras y demés auxiliars per' fer neteja de la Ciutat. que convé; y de gastos per rateras, trampas, llassos y altres cents utensilis y adminículs per cassar tant bé de Déu de roëdors y alimanyas que infestan, de remot temps, 'ls despatxos y oficinas de casa dels Concellers: y d' imports no extraordinaris, ni imprevistos may, jo crech, per desinfectants dels sérios y ácits de 'n Vicens Ferrer per' purificar l' atmósfera de la Casa Gran, safreig de disputas y conxorxas, y influencias inconvenients. Pró siga per lo que siga, ó 'l que 's vulga, lo cert es que mercés á qui 'ns governa (per l' obra y la gracia d' ells) lo pressupost está al payre (al revés del ídem seu) que *velis nobis* s' aproba tant si está com no está hé) y tant si com no, s' arregla pot fer maliciar per cert, als que totas se las pensan y no 's deixan fer l' arquet, suposant que aqueix conflicte pot ben servir de pretext als amos de las cireras per' venjarse del *reivè* que vá claválshi la lluyta

electoral, fent gran *xech* y perque no 'ls hi portessin al Moli, á l' Ajuntament tractan potser d' amohinarlo á fi y efecte de, ab temps, prepararne la renuncia dels rejidors més valents y arrivá á la gran batalla dels diputats.. de Congrès y pogué contá ab gent nova (per lo compte que 'ls hi té) en aquells dias de prova, de vida ó mort certament, per lo prestigi que un dia 'ns doná goig ben complert al treure de dins las urnas lo que feya *olor* no més y la *vudó* vá quedarse al fons.. pera l' any que vé, si Deu y 'ls vots no 'ns fán figa: (que no siga aixis, *amen*)

*
**

Un temps als carrers de 'n Trenta del Alba y altres carrers de nostra ciutat antiga hi havian *moc'hs* sovintment entre ls del *Bronzo* y de l' *Hostia* y s feyan molts xiribechs sense com vá ni com costa, com si fós cosa á preu fet. Avuy la supremacia ab 'ls honors consegüents la te lo Marqués del Duero; á la qüenta aqueix carré es d' operacions 'l centre dels amos dels ganivets qu' en lloch de pá tallan ventres y fán traus á tort y dret; tot y sent tant aristócrata tal carré tot un Marqués, porta una vida molt baixa; las costums sévas, sos fets li han dat una anomenada que l' honran pas ¡ca! gens. L' altre dia allí vá haverhi

entre 'ls matons més moderns una de ganivetadas, un xafarranxo desfet; digne de la Macedonia, de la Cafreria ó Fez, convertint aquella via en Camp d' Agramant. per cert, sens causá á ningú sorpresa (si es que algú se n' adonés) com si fós un espetacle acostumat y corrent com una funció d' esgrima ben gratis,..! aixó mateix). Per xó quan sento que 's tracta d' urbanisar certs carrers, jo dich: potser convindria civilisarlos primer, perque Marquesos de Dueros n' hi hán alguns al Poble Séch.

*
**

Dispensin 'ls amichs íntims y 'ls més valencians parents y 'ls coneguts més simpátichs si no vareig fé 'ls saber que la germana del *tio* ha tornat á dá un marrech gras y bo com unas Pasquas á qui várem fé un bateig, lo que 's diu entre familia per mor de dur dol molt fresch per la mort de la besavia, á la qual Deu tinga al Cel Y al demanar que 'm dispensin si 'ls he agraviat en rés dech dirlos que poca gracia vá ferme 'l ditxós baylet al reflexionar (si dura la série de fer bateigs) que tots, qui més y qui menos que tots, qui menos qui més, n' haurém ¡ay! las conseqüencias fins, arrivar al extrém d' anar per *ells*, sense calsas, camisa ni calsotets.

PEPET DEL CARRIL

Y... encara gracias

(historieta propia del mes de Mars)

Ara vesten ai enterro,
tinch d' anarhi; era parent,
¡quin fastich en semblants días!
no sé perque s' mor la gent.

¡Adios, paraygua!, are si,
que 'm poso fet una sopa,
¡y sis duros m' en vaig fer!
¡pobre sombrero de copa!

Si si, qualsevol l' agafa,
y com corre ¡quin salero!
¡M' ha ben xafat la guitarra!
es dir: xafat lo sombrero

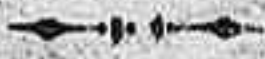

Vacha que si no es por mí
no sé donde iba á parar.
—Bueno; després de xafarlo,
encar gracias li haig de dar.

— Tots nosaltres, Sr. Dato,
som mestres de gran valia,
y sí, per sort, nos prenia
li fariam bé y barato,
desde 'l Mala-sanch al Xato.

Revelació d' un drama

I

Que l' éxit d' una obra destinada al teatre es degut á voltas á la oportunitat ó sort de sa primera representació, no es cosa ignorada pe 'ls que han ó hem de seguir lo procés de las produccions teatrals com á jurats en actiu servey durant els judicis orals y per escrit que 's celebran en l' Audiencia de la crítica, encarregats responsables d' emetre veredictes dictats á conciencia y regulats per un Códich literari que necessita trascendentals reformas agermanadas per sa forma de redacció ab las exigencias del gust modern, y per sòn fóns ab lo progrés de las ideas dintre de nostra época.

Avuy, las obras dramáticas que acusan en sos autors inclinacions á la idealisació de las passions humanas, revestintlas d' un romanticisme que s' imposava y que havia prés carta de naturalesa en lo teatre de costúms pera no despertar al públich abismat en l' ensopiment de sa candidés sobirana, son acullidas ab un somris significatiu que 's traduheix en tolerancia si 's tracta de tastar fruyts assahonats en l' arbre del talent conreuhat, ó en menyspreu si 'ls tals fruyts son arrencats de la branca ans de madurar, ó recullits de terra per haverse després del arbre, á causa de no haverse cullit á temps...

¿Per qué? Perque 'l públich inteligent de nostres días comprén que á aquells y á aquets 'ls mou encara l' afany de tenir á rotllo la generació actual com hi tenían á nostres pares, que anavan al teatre, no ab altre fi que ab lo de recrearse plorant á raig fet ó de reventarse de riure, fent cas omís per complet de las inverossimilituts y martingalas dels arguments.

II

De pochys anys ensá s' ha notat una reacció marca-díssima per part de nostres autors més ixents en lo sentit de desterrar preocupacions y desvaneixer escrúpols que havían arrelat fundament, sobre tot dintre de nostre teatre clássich que es encare, pera molts, temple ahont deuhén venerarse tan sols las reliquias dels patriarcas del Renaixement literari catalá, baix pena de profanar, al no ferhò, las imatjes creadas per l' art de 'n Parreño, de 'n Fontova, de 'n Soler y de altres que, com lo darrer citat, mantenen viu lo foch sagrat dels símbols ideats per l' immortal *Pitarra* y l' insigne Feliu, entre molts altres autors de perpetuat mérit, quíns col-locaren á nostra Escena en lloch preminent.

La escola, que podém dirli *luterana*, de 'n Guimerá, vingué á destruir motllos vells, presentant baix un aspecte més il-lustrat, però menos adaptable, las costúms del terrós en lo radi de la tragedia, prenent peu de llegendas en que intervingueren altres personatjes poetisats per la fantasia popular, fins arribar al cel de sas nobles ambicions de gloria naufragadas al principi en ayguas de la mala mar promoguda per guetas intrigas y envejás repetánias.

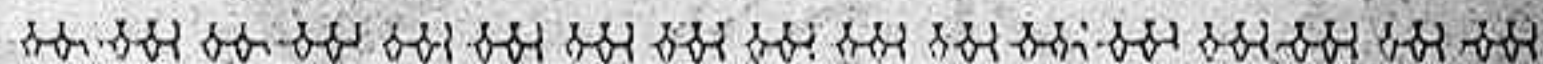
L' arrufament de nas dels espectadors á quíns en Guimerá vá servirlos de improvís plats forts amanits á

lo Shakespeare, doná á entendre que no venían de gust als dilettanti del teatre-bressol, avesats á viandas ben frugals, fins que el riquíssim y delicat menjar *Mar y Cel* vá satisfacer per igual á tots els paladars més exigents en l' art de Talía, ja que reunía á la grandesa shakespeareana la filosófica senzillés de las obras de Sófocles.

Seguint las petjadas *guimeranas* ha aparegut en nostre camp escénich lo—dihémli—Savonarola de la literatura dramática moderna, trassant un camí més directe (passant per damunt de quants obstacles y prevencions s' oposavan á son pas ferm y segur) á las concepcions que han de navegar per l' oceá de las ideas en marxa ab destí á la regeneració é independencia de la Escena, desde 'l moment que s' ha convert t ella, *velis nolis*, en una especie de pista, ahont se disputan la primacia els diferents ordres del estat social; y aquest Savonarola es l' Iglesias, qui, ab son drama *Els Vells* marca el fi d' una era teatral y el comensament d' una altra; de la qual es digne precursor.

J. BARBANY.

(S' acabarà.)

† LA MORT DEL ORFENET †

¿Ahont tinch d' aná á dormí
eixa nit ¡Pobre de mí!
que no tinch casa ni abrich,
ni tan sols un tros de pa
ni forsas per treballá
¡Deu fés que demá fós r ch!

A mida que 's va atansant
la nit, el fret va augmentant;
á redós d' eixa parét
tinch de ferhi lo meu llit;
¡pobre de mí, quína nit
passaré fent aquest fret!

Aprop tres mesos fá
que miro de trobá
algú que 'm dongui feyna;
y avuy que n' hi trovat
l' amo m' ha despatxat
per no pogué alsá l' eyna

¡Qué es trist qué es trist aixó!
ningú m té compassió
vejentme tan peti,
sense un bossí de pá
ni un jás per descansá
al arribar la nit.

¡Quín fret, Deu meu, quín fret..
¡Pietat per l' orfenet
qu agenollat prega ara!
¡Oh, terra! vaig... al cel...
ahont... ab gran anhel,
m' está esperant... la mare...

RAMON AMORÓS ESTEBANELL.

PE 'L MEU SANT

En la mateixa engunia que deu esperar lo día de la execució lo sentenciat á mort, aixís espero jo el meu sant, perque en tal diada, passo las de Caín, no sòls per los amichs que ab la excusa de felicitar-me m' escuran las butxacas, sino per ellas, las conegudas, que 'm clavan cada sablasso, que fá fredat.

—Pepet,—me diu la Carolina ja vuyt días avans; —recórdat de que s' acostá el teu sant. y, si vege-ssis quin bressolet més mono hi há exposat al carrer de Fernando.

—Pepito,— me diu la Manela acariciant-me,— demá passat es lo teu sant, y... á propòsit: recordas aquell mató que vas comprarme l' any passat?; ¡qué bó que éral...

—Veyám, Josepet, si 't deixarás veurer demá que es ton patró;— fá la Consuelo;—:indría gust de que 'm portessis á sentir l' Utor.

—Pepet— me diu la roya de la dispesera;— miri que 'm recordo del mocador que va prometre pagarme pe 'l seu sant...

—Joselillo;— fá la criada del meu amo, que es andalussa;—mañana espero que no te orvidarás de quien te quiere...

Y aixís estich; amenassat ja per endavant y entrant en capella, no vintiquatre horas avans, sino cent y pico.

Jo, pobre pelat, que ab apuros me veig per poder fumar de trenta, y que un cop he pagat la dispesa, no més me quedan que dos ó tres duros, que quan he contat tant per cafés atrassats, tant pe 'l barber y tant pera vestir, quedo més pelat que 'l cap de 'n Romanones; calculin com me quedo al devant de aquestas fantasias que á la meva bossa fan las mevas... conegudas.

Allavors es quan penso en lo suicidi, perque aixó de tenirme que quedar en ridícol, me fá molta escudella; barrino per fer rals, tiro plans, forjo invents, y acabo per no móurem de casa y fer veurer á tots que estich malalt.

Aixó ho faig, desde are fá dos anys, que vaig tenir un día del meu sant tan... felís, que desde allavors he renunciat per sempre á la felicitat y no surto de casa ni á tiros.

Mos pares m' havían enviat dos días avans una libransa de deu duros, y jo ab élls á la butxaca me considerava un Girona en petit. ¡Lo que pot lo no tenirme gayres!

Además, pochos días feya que havia estrenat un traje á la última moda y ¡horroríztintsel, m' havia fet tallar los cabells á lo modernista; aixís es que, considerant-me ab lo que portava al exterior y ab lo que guardava al interior (vulgo butxaca), un jove com *il faut*, vaig apressurarme á convidar á totas mas amigas y á tots mos amichs, á celebrar lo meu sant á ca 'n Justin, ab un sopar de mistó.

Soparém y luego... apoteosis final, me deya, entre mí, satisfet, lo día avans tot redactant las invitacions; y això posará mon nom á una altura prodigiosa entre 's joves de la *crème* (mos amichs), y las venga-

doras (mas amigas), que sempre més me tindrán per un Nabáb.

Y aixó m' entussiasmava. Ni un sol faltá á la cita; de manera que á las nou, hora fixada, 'ns trovárem sentats entorn de la taula-menjador y en un quarto reservat vuyt parellas, ab unas ganas de fer broma descomunals y... ab una gana terrible.

Sopárem sense apenas dirnos res, però al arribar als postres... ¡el acabóse!; alí no hi faltá res: ni la corresponent trencadissa de copas, á causa del contingut d' ellas que havíam apurat deferentas vegadas.

Quan estávam en lo mellor de la gresca, vingué un *garçon* á dirnos que l' amo 'ns pregava que paressim el soroll que movíam ó del contrari que marxessim.

Picats tots per eixa advertencia, determinarem anárnosen a passar la nit á un altre puesto que no fossin tan delicats de oídos, y aixecantnos vaig demanar lo compte del gasto fet.

Inmóvil y fret, á pesar del calor que á dins portava, vaig quedarme al veurer que aquést pujava á la enorme suma de vuytanta pessetas.

¡Y jo que no més ne tenia que cinquanta!

Resultat: que vaig haver de deixar allí l' americana y el barret com á penyora y plantant á la colla que m' esperavan á la plassa de Catalunya, vaig anármem á dormir.

De aquell día en avant, quan arriba Sant Joseph, no 'm deixo veure per ningú.

¡A casa y al llit!

JOSEPH VILÁ ORTONOBES.

TONTADAS

No temis sí d' amoretas
jo no 't parlo poch ni gens;
perque quan calla la llengua
es quan lo cor ayma més.

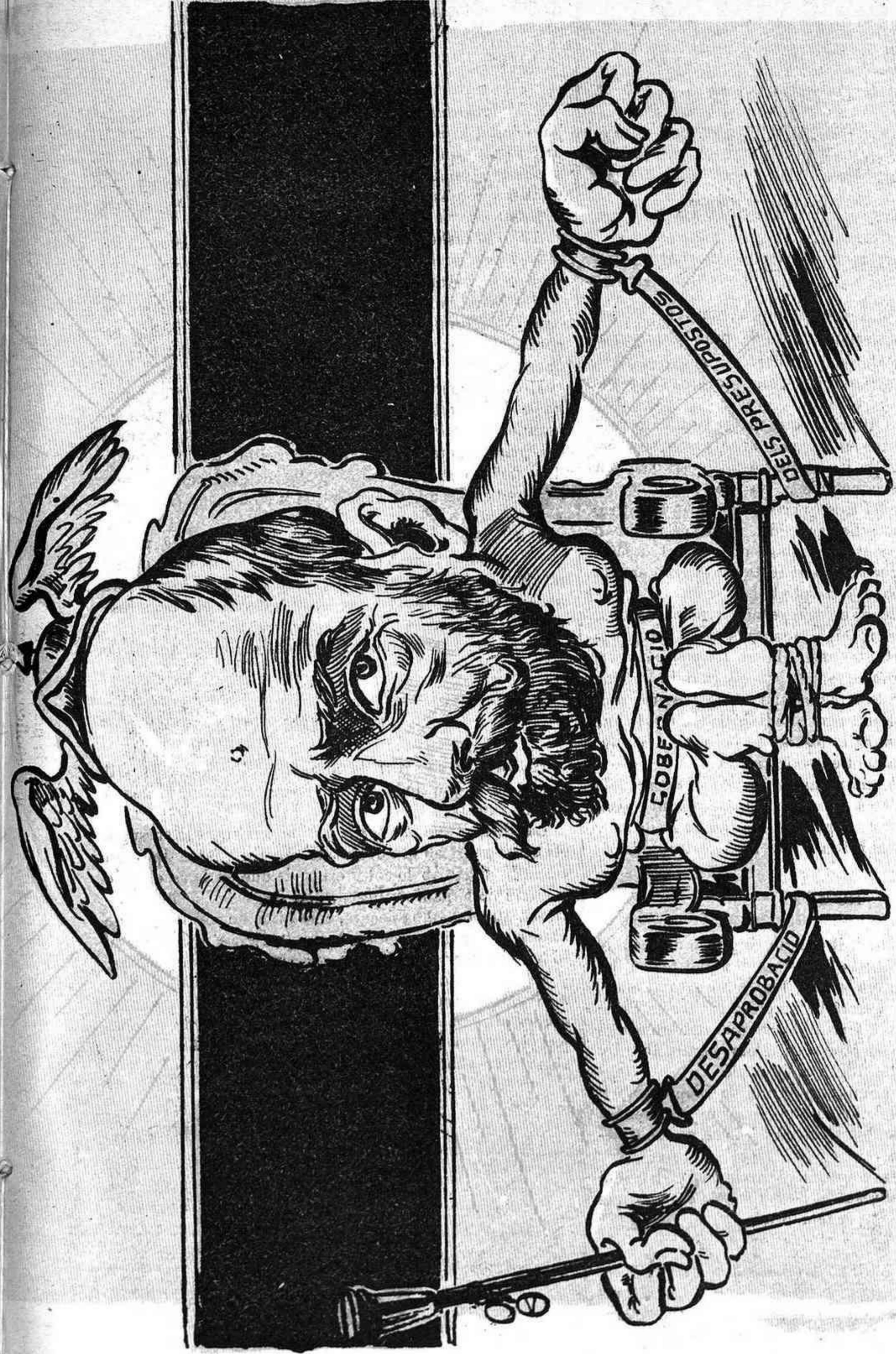
Te vaig jurar que jo á ningú ho diria
pero á més te vaig dir
que jo somnio molt, y quasi sempre
dormint tot, ¡tot! ho dich.
Si avuy totho n del nostre fet murmura,
com si ho haguessin vist,
culpa sols á mos somnis, vi la meva,
¡pro no 'm culpís á mí!

Tan feras que son las ónas
y cosa rara! als matins,
com que saben que tu 't banyas
sembla qu' estiguin dormint.

RAMPELLS

—Protestas á mi?... ¡Cabassa!
 que 'i vostre càstich no es lluny.
 A cada una, pel juny
 hi embolico una carbassa!

—Ja ho veyeu. En Mcnegal,
 que no pot ni bellugarse
 mentres no puga aprobarse
 la *guita* municipal.

NOVETATS

Cav. ERMETE ZACCONI

Variadíssim es lo repertori que executa lo célebre Zacconi y tant com variat es notable, puig en la passada setmana ns ha donat *Lorenzaccio*, *Il nuovo idolo*, y *Amletto*, demostrantnos en totas aquestas obras sas raríssimas qualitats artísticas.

Dir en quina obra hi brilla mes es impossible manifestarho, puig en totas en Zacconi es sols comparable á en Zacconi mateix. En las obras novas lo tròbém tan genial com en las conegudas, puig en aqueixas se aparta per complert del tipo ó personatge creat per altres eminents actors que l' han precedit, com sucseheix en *Amletto* que ns presenta al protagonista completament nou, y no deixant per un moment de ser lo gran artista y hasta lo primer de tots los que habém vist.

Ademés lo Sr. Zacconi en sas creacions procura trobar nous efectes en las principals escenas com ho es proba palpable la mort que assimila en *La morte civile* y en lo mentat *Amletto* arreglat per éll mateix y que ab tot y apartarse dels arreglos fins avuy coneguts procura que lo géní del autor no quedi desmembrat; lo que li fá molt honor donantli mostrás de possehir una educació literaria sumament extraordinaria.

Pera avuy 'ns té anunciat *La bisbé ica domata*, de Shakespeare; pera demá *Kean*, de Dumas (pare) y pera dissapte *L invincibile* obra molt similar al *Amletto*, y que segons noticias hi brilla d' un modo extraordinari.

ROMEA

Atés l' extraordinari éxit que ha tingut lo drama del Sr. Iglesias *Els vells*, la Empresa d' aquet teatro ha volgut probar si lograva *sort* en los diumenges al matí, com ho feu 20 anys enrera la Empresa del teatro Principal ab lo ball *Flama*, y de la *proba* que feu diumenge passat, creyém ne pot quedar satisfeta, ja que ab tot y lo intempestiu del día, lográ casi un plé.

A causa de compromisos contrets la Empresa ab l' autor al comensar la temporada, prompte s' estrenará una obra del Sr. Rusiñol, titulada *L' héroe*, que se n' espera un éxit notable.

Celebrarém que 's confirmi y aixís lo Sr Rusiñol podrá fer la pau del resultat de *Lo malalt crònich*, que s' estrená á principis de la temporada.

CATALUNYA (Eldorado)

Pera ahir estava anunciat l' estreno de *El Dios grande* dels Srs. Caballero pare y fill, música y lletra respectivament.

Dita sarsuela obtingué un gran éxit al ser estrenada

en Madr't y per la firma que porta es esperada ab verdadera ansietat.

TIVOLI

Ab l' important personatge de Selika de *L' Africana* ha debutat la Sta. Parma que si bé demostrá condicions artísticas, aquestas se veje son encare prematuras. Y s' observá encara més per ser tant fresch lo recort que de dita obra ha deixat la notable Sra. Giudice, que ja es sabut que 'n fá una creació.

Ab lo Nelusko hi ha debutat lo conegut barítono Sr. Aragó que n sortí bastant ayrós ab tot y haver sufert alguna vicissitud sa algún temps envejable veu.

Per primera vegada en aquest teatro, dissapte se cantá *Aida* que individualment tingué un éxit que recordá als més memorables que s' han lograt en dita ópera.

Molt s' esperava de la Sra. Giudice al estar encarregada de la protagonista y hem de confesar que las esperansas no sortiren fallidas puig que tant en l' aria del primer acte, concertant del segon, tot lo tercer y duo del quart se 'ns mostrá la artista que tant hem admirat en las dugas óperas que li coneixém. (*Africana* y *Walkiria*).

Molt bé lo Sr Gnaccarini en lo duo del tercer y si lo tenor debutant Sr. Vilalta no obrís tant las notas y no fés tant abús dels aguts, també hi hau'ia lograt una ovació. Los demás artistas sostingueren els seus respectius personatjes.

Pera demá s' anuncia l' estreno en aquet teatro de *Lohengrin*.

GRAN-VIA

Ha tornat á son *redil* la companyia lírica del Sr. Gil y dit está que no hi poden faltar atraccions més ó menos sugestivas.

La última que *ha donat à llum* ha sigut la sarsuela *Al agua patos* ab la novetat de sortirhi quatre tiples en lloch de dugas ab lo sol pretext de que en la escena de la exhibició pantorrillesca, los *amateurs* á la *carne fresca* quedin embabiecats, com aixís ho resulta ja que ab las *armas* que gastan las tiples Fora y Gomez n' hi ha pera quedar estátich .. patétich y.. otras yerbas.

Pera aquesta setmana s' anuncia l' estreno de *Los figurines*, sarsuela en que segons noticias, la Empresa *echará el cuarto por la ventana* y las tiples de la companyia demostrarán que saben lo secret pera entusiasmar al públich.

UN COMICH RETIRAT

LA REYNA DE LA FESTA

Al meu ben volgut amic lo conegut escriptor
JOAQUIM MALLEU

Lo carrer era fosch y solitari. Per tot regnava un silenci tan sepulcral que ni 's sentia 'l soroll d' un carro.

De sopte s' oiran petjadas y aparequí un jove caminant peresosament. Era d' estatura regular, fumava en pipa y duya un vestit bastant atrotinat. Sos cabells eran tant llarchs que semblava que 'n fés colecció. Qua'sevol que l' hagués vist l' hauria prés per un poeta d' aqueixos qu' are s' estilan y no s' hauria errat. Efectivament, era 'l poeta Joan Lluanera, guanyador d' accésits en tots els Jochs Florals ahont concurría. Sa mussa ja feya anys que li bufava, pro no tant com ell hauria volgut. Son somni daurat, l' objecte pera 'l que lluytava continuament *confecionant* versos á *preu fet*, era una flor natural; mes, per dissort, may va poguer adquirir-la. ¡Y aixó que n' hi han tantas en la Rambla!

Aquella nit estava més desesperat que may. A la tarde s' havían celebrat els Jochs Florals, y á fé de Deu que 's creya guanyarla la flor. Ja ho havia dit als seus amichs, donantho com á cosa segura. Perque ¡qui s' havia de pensar que 'l Jurat fés l' injusticia de no premiar un poema de més de quatre mil versos, producte de las suhors de tot un any?

Coneixia de vista á una senyoreta molt hermosa qu' acostumava á anar á tan magnífichs certamens de bellesa y poesía, y determiná ferla reyna de la festa. Aixó sería una veritable declaració d' amor. Ella li estaria agrahida, l' invitaria pera qu' anés á visitarla, y... ¡oh! lo demás era cosa de *pocas cadiras*: ell li oferiria 'l seu cor encare *verge*, la fascinaria ab sa mirada, la captivaria ab son llenguatge rublert de poesia, d' una poesia tan tendre com lo cant qu' entona 'l russinyol á sa estimada. Y pensanthi 's fregava las mans de satisfacció y feya *bots...*, d' alegría.

Lo jorn tan desitjat va arribar. L' inmensa sala de Llotja 's veyá concorreguda en extrém. Quan va comensar l' acte de repartició de premis, son cor comensá á bategarli ab furia. Pro ¡oh desgracia! la flor natural se la va endur un altre.

—¡Y donchs...?— Van dirli 'ls seus amichs.

—Es que 's deuen haver equivocat de nom.

Pro allò no va parar allí: 's veu que 'l perseguía la desgracia, que sempre ha sigut aficionada á perseguir als poetas. La reyna de la festa que 'l guanyador va presentar fou aquella mateixa senyoreta qu' ell havia escullit avans. ¡Quin cop...! Jo crech que mes s' hauria estimat un cop... de puny. Pro ell va dir no 'm dono y comensá á pegar llambregadas á l' hermosa del trono y á fer senyas tan significativas que tot lo publich *en Kilo* se 'l mirava.

Al sortir ¡oh poder de l' ilusió! Va creures qu' ella li feya una senyal d' aquellas que diuen tant y qu' ell va traduhir per: Si m' estimas y vols demostrarmho vina al meu carrer á las deu de la nit, fesme una senyal y baixaré

L' home ja no va sopar d' alegría. Y are 'l trovem á las deu en punt sota la finestra de la seva silfide.

Va xiular duas vegadas pro ningú respongué.

La finestra estava iluminada. De sopte 's vegé una sombra darrera 'l transparent. En Joan va endevinar de qui era y llensá un crit d' alegría. Després se posá á declamar en veu alta la següent estrofa:

Baixa ja desseguida, ma estimada,
Del meu cor calma prompte lo neguit;
Sols ansío ¡oh nineta idolatrada!
Ensenyarte 'l meu pit,
Per que vegis l' amor...

Extrepitosas rialladas lo van interrompre.

—¡Qui es aqueix morral? Va exclamar, tombant-se; pro no hi havia ningú. Sols va veure dos gossos que festejavan.

La porta de l' entrada s' obrí y va sortir una má que li feu senyal de qu' entrés. Ell va obehir, llevantse frissós dintre l' escala qu' estava completament á las foscas.

—¡Quina felicitat!—exclamá palpitant.

—Si —van respóndreli;—t' estimo ab tota l' ánima.

—¡Oh! Repeteixo, repeteixo fins que 't digui prou. ¡M' agrada tant sentirte!

—Calla; no cridis tant, que 'ns poden sentir! Aquí á la porteria dorm lo sabater.

—Aixís ray.

—¡Perqué?

—Perque si dorm no 'ns sentirá.

—Jo ho dich per si 's desperta.

Van posarse á enrahonar baixet. Jo no sè lo que deyan pro devía esser molt engrescador, puig ell, enardit, diguè febrosech com qui no pot aguantarse més:

—Deixam, deixam que t' abrassi.

Y va abrassarla á n' ella sense trovar resistencia. Va sentirse 'l xech d' ardorosos petons. ¡Alló era Xauxa!

L' idili 's vegé interromput soptadament. La porta 's va obrir y entrá 'l sereno, aplicant la llum del fanal sobre l' amorosa parella.

En Joan va baixar la vista avergonyit. Duas estrepitosas rialladas van sentirse. Allavoras alsá 'ls ulls, mirá al seu entorn y va 'l lensar un crit, cayguent desmayat.

¡Estava abrassat ab lo sabater!

ANTONI CANTALLOPS.

LA TOMASA
CUPÓ PRIMA N.º 68 (1)

Que dona dret á adquirir per

UN RAL

la joguina en un acte y en vers

Dos companys mal avinguts

original de

Francisco Xavier Godo y Victor Rahola

qual preu corrent es lo de UNA PESSETA

(1) Caduca als vuyt días ó avans si s' agotan 'ls exemplars.

Els brams del "Brusi"

En aras del bon decoro
y en pró de la Teocracia
empayta á la Democracia
el llanut Don *Tavodoro*.

UN SOMNI

¿Vols que t' expliqui ma vida
aquesta nit, qué he somniat?
Ascoltam donchs una estona,
ascoltam bé, que ho sabrás.

«Del comens no m' enrecordo
sols jo sé que tot soptat
veig una imatge preciosa,
la que jo estimo ab afany,
la teva imatge ma nina
que no l' oblidaré may.
Lo qu es aquí, no hi vivíam.
eram fora de ciutat,
tal volta en una caseta
d aquelles que hi ha en el camp,
ahont sols nía l' alegria
y tot son plaers y encants

Molt juntets els dos estavam
y aixís ens havem parlat,
—Digam ben prompte nineta
¿m estimas? ¿m' oblidarás?
—No, jamay me contestavas
enrogint, baixant el cap.

Ens miravam, ens sonreyam
enllasadas nostres mans;
mes tart la teva cintura
vaig rodejar ab mon bras
y el bell mitj de tas galtonas
ab petons vaig sagellar .

L' aucellada allors cofoya
ens va dedicar sos cants
y las flors d' aquelles planas
sos flayres ens van donar,
besantse com ens besava
de la boscuria 'l fullam.

La natura s' enjoyava
ab sos ropatjes mes gays,
mentres jo á tu ma nineta
febrós t' anava besant,
en las rosas de tas galtas
y en tos llabis de coral...»

¡Quina impressió que vaig rebre!
que trist fou lo despertar..
¡Estrenyía entre mos brassos
al cuixí tot aixafat!

P. AYMADOR.

FILOSOFÍA DE UN PERDUT

.....

Que 'l forner barregi al pá
cals, guix ó altres ingredients,
aixó á mi cap mal me fá,
puig de pá. . no 'n menjo gens.
Que á n el ví hi fassin trafica
y 'l beguin per bó, com crech,
no m' importa gens ni mica,
puig de ví... ni un trago 'n bech.
Que avuy matin, perque 's moda,
en lloch de vaca, caball,
ni poch, ni molt m' incomoda,
puig de carn .. no 'n menjo un tall.
Que á l' estanch sols fassin saca
de tabaco envenenat,
á mi, lectors, gens me raca
puig jo 'l fumo... sols trobat.
Que 'ls sabaters exigents,
calsin á preus colossals,
tampoch m' incomoda gens
puig jo sempre.. vaig descals.
Que 's falsifiqui 'l cotó;
que á la llana hi posin drap,
que m' importa á mí, si jó
de vestit no 'n compro cap?
Que fassi sol ó llampegui;
que vinguin pestes ó nó;
que plogui, troni ó pedregui,
ó bé bufi algún cicló;
que 'l mon rodi á un precipici,
que tot camini al revés,
res me dona perjudici,
puig per perdre.. no tinch rés.

Tot aixó diu y no es bola,
un vehí meu, bon minyó,
que fa de mestre d' escola
y está prim com un bastó.

EMILI REIMBAU PLANAS.

EPIGRAMAS

Una cosa molt estranya
li passa al senyor Benet;
's mor de caló al istiu
y al hivern.. es mor, de fret.

M. MALLAFRÉ.

Sento molt passar la vida
tan pobrement digué 'n l'ort
y li contestá 'n Calsida
¿com ho pots sentir sent sort?

Sempre estás tocant campanas
—digué 'n Bové á n' en Massanas;
y aquest li plantá pe 'ls nassos
—Ojalá pognés Pové....
Y el pobre deya molt bé
perque li faltan els brassos.

J. MONTABLIZ.

—¡Mosso! Portam un bistech;
ben gros, ben cuyt y ben magre.
—Está bé: Que hi voldrá ví?
—Lo que hi vuy forsas patatas.

F. S.

L' empresari Sr. Col
me contava l altre dia
que te bona companyia.
(Y aixó que crech que viu sol)

Lo fill del senyor Tarrons
deya abí á Dª Ramona,
qu' ell es d' una casa bona...
Perque té uns pares molt bons.

L' Adela á n el meu amor
ab un «no» va contestá,
y 'l meu cor tant s' afectá
que vaig tenir... mal de cor.

Per mes qu' es com un secall
D.ª Concepció Farrats
vaig sentirli di en un ball
que tenia bons costats.

ANTONI CANTALLOPS.

FRAGMENT

.....

Als brassos del ayman la verge defallida
está bóy recolzada plorantne ab amarch plor;
puig li han robat lo cel, li han amargat la vida
y li han robat l' honor! ..

.....

¡Bé prou que ho pagarán quan fassi algún senyor!

V. CALDÉS I ARÚS.

Pensaments

La exageració es la mentida de la gent de bé.
Maistre.

Es més felís qui no desitja més de lo que té, que no
pas aquell que té tot lo que desitja.
Menedenio.

La gravetat es una invenció pera amagar los defectes
del talent.

La opulencia es la ventatja que té un home dolent
sobre del honrat.

N.

Campanadas

En l'Ateneu de Cornellá y organizada per las Societats corals «El Porvenir» y «La Violeta» se celebrará el diumenge pròxim una festa literaria y musical pera honrar la memoria del que fou nostre estimat company de Redacció, en Marian Escriu Fortuny, (Riusch), y á benefici de la viuda d'aquet notable escriptor, la aplaudida poetisa D.ª Dolors Riera Batlle.

Lo programa de la festa, es importantissim, y será des empenyat casi totalment per celebrats artistas d'aquesta capital.

Rebin nostra felicitació las esmentadas Societats per l'acte per ellas organizat, que al mateix temps que honra á un poeta d'alta volada, atén la desgracia d'una viuda.

✱

En lo número pròxim comensarém la publicació de la hermosa novela del immortal Balzac, titulada «Mestre Corneli», una en las que dit autor posa més de relleu sas qualitats imaginativas y de fidel observador.

«Mestre Corneli» estará profusament ilustrada per un de nostres millors dibuixants.

✱

Pera satisfacció de D. Artur Fernén, tenim de consignar que en lo número anterior y en l'article firmat per dit colaborador, se 'ns escaparen duas erradas de caixa, que creyém, no obstant, foren salvadas per nostres llegidors.

En l'esmentat article diguerem «esquerdat» y «única» per «esguardat» y «tísica» respectivament.

✱

Lo Gobernador Civil ha tingut á bé no aprobar los presupuestos municipals, pera l'any corrent.

Ha fet molt bé, porque 'ls tals presupostos, després que 'ls que 'ls formaren no 's cansavan de defensar las economias, resulta que no son gayre bé altra cosa qu'augment de sous y bonas brevas pera 's paniaguados.

Una cosa es predicar y otra dar trigo.

✱

Fa molt temps que no haviam parlat del célebre prebere de Mataró, Mossen Arbussá, qui te en dita població una agencia de negocis.

Pero no hi há temps que no torni pera 'ls que s'ho mereixen.

Aquet mossen que com ja saben nostres llegidors té una agencia de títuls pontificis, ha concebut una idea piramidal; la de erigir una estatua monumental al pobre prés del Vaticá, Lleó XIII.

Y vegin si deu ser fi 'l tal Arbussá, qu'ha conseguit que 'l mateix Papa benehís la suscripció y als suscriptors.

Lo Papa, com se veu, ho há fet d'assintessadament.

Y ara sols faltaria que l'altre fés de Juan Palomo, y una idea tan elevada, 's convertís en miserables pessetas.

✱

L'altre dia una colla de pinxos dels que per desgracia tenim en aquesta ciutat, y que 's mantenen gracias á las trampas del joch y á las trampas electorals varen anar á ganivetada neta pera dirimir sas diferencias sortintne de la batussa, dos de mal ferits y ún altre de descalabrat.

Totas aquestas bara las, á no ser patrocinadas pe 'ls cacichs de tots colors, implicarian presó pera 'ls que las promouhen, pero com que 'ls cacichs 'ls necessitan als matons d'ofici, resulta que 'ls pinxos un cop curats van pel carrer en complerta llibertat.

En cambi, si un pobret nos demana una almoyna en la via pública, sense consideració de cap classe se 'l porta al Assilo.

De l'arbre caygut tothom en fa llenya, y 'ls que poden donar llenya s'enfilan com un arbre.

✱

Lo Gobernador de Madrit ha ordenat que desaparequin las máquinas y ruletas que s'usan en alguns establiments d'aquella ciutat.

Ha disposat també que deixin de funcionar en tabernas las máquinas anomenadas «Chic chic».

Y 'l gobernador d'aquí, qué espera?

Perqué no ordena que 's tregui 'l tal Chic-chic de las tabernas, qu'és una martingala inventada pera escurar las butxacas dels obrers, que en tots moments son prou desgraciats.

En las fábricas lo Gran-gran, ó siga l'amo, 'ls explota

gayrebé sempre, y en las tabernas lo Chic-chic 'ls clava sarpada á la butxaca.

✱

Diu que 'l Gobernador de Toledo no reuneix las condicions necessarias pera exercir lo càrrech per no haver sigut diputat tota una legislatura, requisit que marca la ley.

Pero ¿no ns trovém á Espanya? Nosaltres sempre hem cregut que aquí las lleys son lo de menos y que lo de més son los bons padrins.

Si 'ls té 'l Gobernador de Toledo, ja pot estarse tranquil en lo seu puesto.

✱

A Sevilla s'han comés varios atracos escandalosos, en mitj de la ciutat y en plena llum del día.

La premsa d'allí censura durament á la policia per la seva passivitat.

¿Donchs, qué havia de fer la policia; perseguir als lladres? Aixó es lo mateix que demanar la lluna.

Gracias que persegueixin als estudiants, porque al cap de vall no deixa de donarlos una feyna de las que no acaban en pr pina

✱

A Madrit, los estudiants, devant de Palau, cantaren entusiasmats la Marsellesa

Los cops de sabre no feren esperarse, pera refredar los ardors d'aquella jovenalla.

Está vist que aquí sols pot cantarse impunement el *Ruja el infierno...*

Se veuhen més barretinetas de sagristá que gorrofrigis.

✱

Sembla que per ara aniran cobrant sos sous los empleats municipals que per virtut del Real decret d'en Maura haurian tingut de viure del ayre del cel

Mirin qu'aquet senyor entre la sinceritat electoral y la classificació de diferibles donada á las pagas dels servidors dels Municipis, se farà immortal.

¿Que no ho sab aquet senyor Maura que l treballador si no cobra no pot treballar?

¿Y que no ho sab que á tot arreu la dependencia es un acreedor á qui s'ha d'atendre preferentment?

✱

No hay mal que por bien no venga. Lo nombrament d'una Comissió Central (d'embotellats) en lo Municipi, está donant uns resultats magnífichs.

A uesta Comissió porta recaudadas unas 135.000 ptas. per drets de permisos qu'avants produhian poca cosa

Aquets embotellats poden dir que han fet saltar lo tap de l'ampolla y que han trovat la manera de ferne rajar lo líquit.

✱

L'altre nit fou espanyada la porta d'un kiosco de venda de periódichs que hi ha al Pla de Palacio, tocant al Govern Civil.

¡Miréu que 'ls lladregots totas se las pensan pera posar en ridícul á la policia!

✱

En Dato, l'home de las grans ideas, ha tingut la de crear una escola de criminalologia, pera ensenyansa de Directores y altres empleats de penals.

Si li fan falta alumnes, que gayre bé son mestres podrem remétreli bona colla de pinxos electorers.

CORRESPONDENCIA

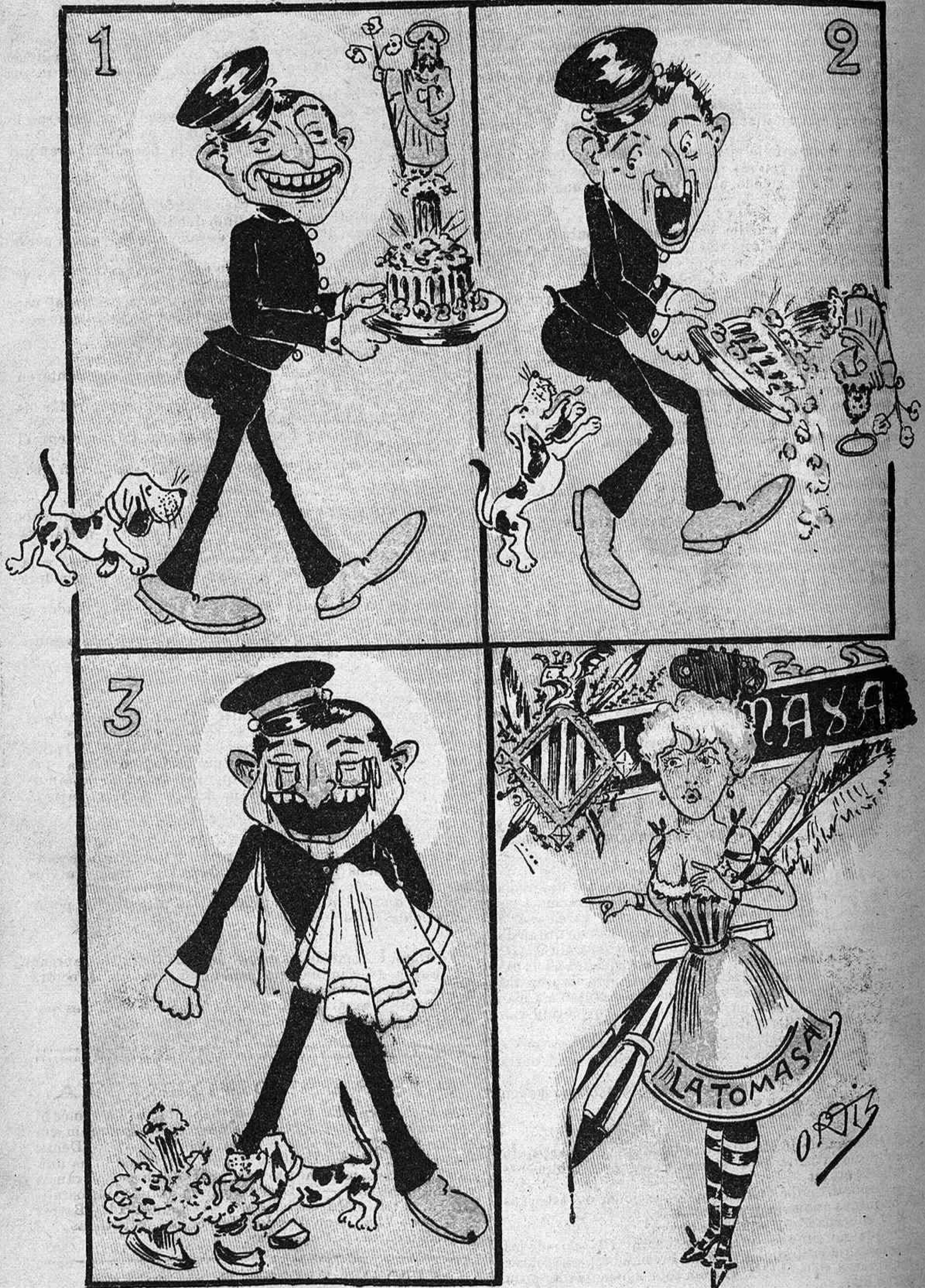
Artur Fernén: En l'últim article que ns ha remés hi hem trovat á faltar la quartilla núm 5; li agraheím son envió.—J. Ribas: Es d'assumpto raquitich.—Pep Dents: Está bé. A. de V.: Eu lo sermó de Quaresma, hi ha una pila de versos mal medits, Anira «Diálech», «Epigrama» y «La Quaresma» —A. C.: Publicarém «Lliso de liberalitat». J. M.: Id. «¿Qu'és lo mon...» C. Llansó: Id. «Barret de copa».—Vila Ortonobes: Id. «Los besos» y «Intima».

Quedan cartas per contestar.

LITOGRAFIA BARCELONESA

SANT RAMÓN, 6. - BARCELONA

“LA TOMASA”
à tots els Pepets y Pepetas

D' aquell hermós ramillete
jo 'ls volia fer present;
mes ja vehuen la desgracia
qu' ha tingut mon dependent.